

ANTALYA'DA HAYVAN ve YEM BİTKİLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİ İLE ÇAYIR-MER'ALARIN BUGÜNKÜ DURUMU

Sadık ÇAKMAKÇI¹

Rüştü KOLAK¹

Özet: Antalya'nın gerek iklim koşulları, gerekse arazi yapısı farklı hayvan yetiştiriciliğine olanak vermektedir. Halen Türkiye keçi, sığır ve koyun varlığının sırasıyla %66, %1.5 ve %0.6 'sını oluşturan Antalya'da hayvancılığı geliştirmek amacıyla kapsamlı çalışmalar bugüne kadar yeterli ölçüde yapılamamıştır.

Bölge hayvanlarının kaba yem gereksinimleri sap-saman, çayır meralar ve yem bitkileri alanlarından sağlanmaktadır. Hayvan varlığının % 84.8'i küçükbaş hayvanlardan oluşmakta ve bunlar yarı dağlık-yarı makilik bölümlerin kurak meralarının optimal kullanımında çok büyük rol oynamaktadırlar.

Türkiye çayır-mer'a ve yem bitkileri alanlarının %0.47'sine sahip olan Antalya'da hayvanların kaba yem gereksinimi karşılanamamaktadır. Son zamanlarda yonca, korunga, fiğ, sudan otu ve hayvan pancarı ekilişinde bir artış olmakla birlikte, henüz yeterli düzeyde değildir.

Anahtar Kelimeler : Hayvan Yetiştiriciliği, Yem Bitkileri Yetiştiriciliği, Çayır-Mer'a Varlığı

Animal Husbandry, Forage Crop Production, And Pasture Lands in Antalya

Abstract: Climate and land structure allows different animal husbandry Antalya has goats, cows and sheeps with the percentages of 6 %, 1.5 % and 0.6 % of the country's animal population respectively.

Animal feeds are obtained from hays, pasture lands and forage crops. Animal population 84.8 %, of it sheeps and goats, plays important roles on uses of pasture lands in mountains areas.

Antalya has 0.47% of the Turkey's forage crop lands can not supply enough hay for animal feeding. Lately, alfa alfa, sain foin, common vetch, forage sorghum and beets for fodder production in being increased but not to enough level in order to raise animal husbandry levels.

Key Words : Animal Husbandry, Forage Crops, Production, Pasture Lands.

Giriş

Tarihi ve doğal güzellikleri yanında Turizm sektörü ile Tarım ve Ticaret sektörünün birlikte yürütüldüğü Antalya ili "Dünya şehri" olma özelliğini taşıyan ender kentlerdendir. Toplam nüfusu 1132211'dir(1). Nüfusun %53.2'si il ve ilçelerde; %46.8'i ise köy ve beldelerde yaşamaktadır.

Antalya'nın iklimi yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçen tipik bir Akdeniz iklimidir. Ancak, meteorolojik açıdan 3 farklı iklim tipi il sınırları içinde göze çarpmaktadır. Zira sahilde Akdeniz; Akseki ve Gündoğmuş ilçelerinde geçit; Elmalı ve korkuteli yöresinde ise nispeten karasal iklim hüküm sürmektedir. İlin yıllık sıcaklık ortalaması 18.6 °C derece, oransal nem %64 ve ortalama yağış miktarı ise 1065mm'dir(1).

Antalya ilinin büyük bir bölümü dağlık (%77.8), %12'si engebeli ve geriye kalan%10.2'si ise ovadır. Bitki örtüsü bulunan alanların %55'i orman (1135060ha), %20'si tarım arazisi (424722ha) ve %5'i çayır-mera (102465ha) halindedir(2).

Hayvancılık genel karakteri gereği coğrafi durum ve iklim koşullarına uygun olarak gelişmektedir. Bu değişkenlik kendini tür-ırk yada işletme bazında göstermektedir. Sahilde başlayan ve Toros dağlarına kadar uzayan yerleşim birimleri ile geçit bölgelerinde süt sığırcılığı, ormanlık ve dağlık alanlarda ise koyun ve keçi

yetiştiriciliğini ön plana çıkarmıştır. Bunun yanında kümes hayvancılığı, gezginci arıcılık ve Alanya ilçesinde ipek böcekçiliği üreticiliği de yapılmaktadır(2).

Antalya ili hayvan varlığı 183457 sığır, 283930 koyun, 740675 keçi ve 513238 adet kanatlı hayvan şeklindedir(3). Yayılcılık eskiye oranla yoğun olmamakla beraber kıl keçisine sahip yetiştiriciler tarafından uygulanmaktadır. Besicilik daha çok dar ve küçük işletmelerde (ortalama 2-3 başlık) devam etmektedir. Türkiye keçi, sığır ve koyun varlığının %1.8'ine sahip olan Antalya oran olarak birçok ile nazaran yüksek olmasına karşın ürün açısından çok fakir durumdadır. Çünkü, hayvan varlığının büyük bir kısmı küçükbaş ruminantlarından oluşmaktadır.

İl içindeki çayır-mer'aların durumu pek parlak değildir. Henüz koşullara cevap verebilecek kanun ve sistemlerin oluşturulmamış olması sorunların büyümesine yolaçmaktadır. Aynı şekilde, yıl içinde birkaç ürünün alınabildiği, iklim koşullarının belli düzeylerde elverişli olduğu il kapsamında yem bitkileri üretimi de istenilen düzeye ulaştırılamamıştır. Antalya'da örtülü alanların önemli bir yer tutması ve her geçen gün daha da artması, endüstri bitkileri ve yüksek verimli tahılların üretilmesi hayvanlar için kaliteli kaba yem üretim alanlarının

gittikçe sınırlandırılmasına da neden olmaktadır.

Son yıllarda ithal ineklerin sayısının artması yem bitkileri ve çayır-mera alanlarının yetersiz veya uygun olmaması nedeniyle kaliteli, bol ve ucuz kaba yem gereksinimini daha da artırmıştır. Bu çalışma ile Antalya ili hayvancılığı, çayır-meraların durumu, yem bitkileri yetiştiriciliği ve pazarlama olanakları gibi konular üzerinde durularak bundan sonra bölgede yapılması gerekli olan çalışmalara ışık tutabilmek amaçlanmıştır.

Hayvan Yetiştiriciliği ve Islahı

Bu bölümde ayrı ayrı olarak sığır, koyun, keçi ve kanatlı hayvan yetiştiriciliği ile bu konularda yapılan ıslah çalışmaları hakkında bilgiler sunulmuştur

Sığır Yetiştiriciliği ve Islahı

Antalya ili sığır varlığı ilçeler ve ırklar bazında tablo 1'de verilmiştir(3).

Tablo 1'de görüldüğü gibi 51547 baş kültür ırkı (%78) ve 39974 baş yerli ırk (%22) olmak üzere 183457 baş sığır vardır. Türkiye'de ise %55'i kültür, %45'i yerli ırktır. Yerli ırklardan Yerli Kara, kültür ırklarından ise Holstein-Friesian hakimdir. Kültür ırkı varlığının %79'u Merkez, Elmalı, Kaş, Korkuteli, Manavgat ve Serik ilçelerinde

yoğunlaşmaktadır. Sığır yetiştiriciliğinin genelde küçük kapasiteli aile işletmeleri Tablo 1. Antalya İli Sığır Yetiştiriciliği

İlçeler	Kültür ırkı (baş)	Kültür Melez(baş)	Yerli (Baş)	Toplam (Baş)
Merkez	10760	19284	4000	34034
Akseki	580	860	3086	4526
Alanya	2000	9740	10000	21740
Elmalı	9000	4000	1000	14000
Finike	12	1450	850	2312
Gazipaşa	1900	6200	7300	15400
Gündoğmuş	250	1400	3488	5138
İbradı	-	600	900	1500
Kale	33	1360	150	1543
Kaş	5000	3000	800	8800
Kemer	48	949	287	1224
Korkuteli	17031	4866	2433	24330
Kumluca	603	1707	2650	4960
Manavgat	4350	17700	2800	24850
Serik	90	18920	190	19200
Toplam	51547	92036	39874	183457

(*:Baş olarak adet)

şeklinde olması ihtisaslaşmayı zorlaştırmaktadır. İlde besi sığırıcılığı ile uğraşan işletme sınırlı sayıdadır. Genel olarak besicilik küçük aile işletmelerinde doğan erkek buzağlarının belli bir süre besiye tutulup pazarlanması şeklinde uygulanmaktadır. İlde damızlıkçı niteliklere sahip tek işletme olan Boztepe Tarım İşletmesi "sığırıcılık zarar ediyor" gerekçesiyle sürüyü 1992 yılında dağıtmıştır. Aksu Tarımsal Araştırma Enstitüsünde bulunan 100 başlık sığır ise döner sermaye para akışını sağlamak amacıyla değerlendirilmektedir.

Antalya iline kültür ırkı sığırları 1959 yılından itibaren girmeye başlamıştır. 1959-1963 yılları arasında Türkgeldi Devlet Üretim Çiftliğinden Antalya Bölge Ziraat Araştırma Enstitüsü ve Boztepe inekhanesi tarafından Almanya orijinli 5 baş siyah-alaca sığır ırkları getirilmiştir. Bu tarihe kadar Yerli Kara ve Güney Anadolu Kırmızısı ile melezlerinin yetiştiriliciliği yaygındı. Yine aynı yıl çeşitli illerden 20 baş Holstein inek özel yetiştiriciler tarafından satın alınmıştır. Daha sonraki yıllarda Hollanda, Almanya, Amerika ve Danimarka orijinli Holstein ırkı sığırlar getirilmiştir(6). En büyük ithal ise 1976 yılında Ziraat Bankası kanalı ile 500 sığırın Almanyadan getirilmesi ile gerçekleştirilmiştir(14). Aynı yıllarda devletçe uygulamaya konulan yapay ve doğal tohumlama, boğa barınakları ve devlet kurumlarının yetiştirdikleri damızlıkların bölge çiftçisine benimsenmesi nedeniyle kültür ırkı kanı taşıyan melez tiplerinin bölgede çoğalması sağlanmıştır(5,6).

1986 yılında yapay tohumlama çalışmaları Merkez, Alanya, Elmalı, Korkuteli, Manavgat, Serik ve Kumluca ilçelerini de içine alacak şekilde genişletilmiş daha sonraki dönemlerde Gazipaşa ve Kemer ilçeleri de dahil edilmiştir. İlk yıl 1796 uygulama ile başlayan bu çalışma 20000 rakamına kadar ulaşmıştır.

Ancak, 1993 yılından itibaren ücretsiz olan bu uygulamanın ücretli hale dönüştürülmesi ilginin hızla azalmasına yol açmıştır. Zira, Tarım İl Müdürlüğü'nün 1996 yılı hedefi 12300 baş sığır iken ancak 5705 baş sığırda kalmıştır(6).

Bilindiği gibi gelişmiş ülkelerde sığır yetiştiriciliğinin toplam tarımsal üretimdeki payı %20'nin üzerindedir. Örneğin; Almanya'da %43, Fransa'da %30, ve İtalya'da %21'dir(12). Bitkisel üretimin entansifleştiği bölgelerde sığır yetiştiriciliği de büyük önem kazanmaktadır. Antalya ilindeki sığır yoğunluğu henüz Türkiye ortalamasının altındadır. Zira, Türkiye ortalaması 15.4 baş/km² iken Antalya'da 8.9 baş/km² 'dir. Tabii ki bunda arazinin büyük bir kısmının engebeli ve dağlık olmasının payı vardır. Antalya'da halen 46000 dolayında ailenin sığır yetiştirdiği ve buradan gelir elde ettiği sanılmaktadır.

Keçi Yetiştiriciliği ve Islahı

Antalya ili keçi varlığı ilçe bazında tablo 2 de verilmiştir(3).

Antalya ilinde son yıllarda gözle görülür bir azalma olmasına karşılık hakim ırk kıl keçisidir. Bunun yanında Merkez ilçe ve sahil bölgelerinde Akkeçi olarak tanınan Saane-Kilis G1 melezi ile Malta ırkı ve melezleri küçük

aile işletmesi (1-2 baş) halinde yetiştirilmektedir. Keçilerin beslenmesi için makilik, fundalık, çalılık ve zayıf meralardan yararlanılması ve yerli halkın keçi etine rağbet etmesi fakir yörelerde keçi yetiştiriciliğine ilginin daima sıcak kalmasına neden olmaktadır. Türkiye'de keçi yoğunluğu 16.1 baş/km² iken Antalya'da bu oran 35.9 baş/km² dir.

Tablo 2. Antalya İli Keçi Varlığı

İlçeler	1 Yaşından Küçük (Dişi ve Erkek)	1 ve daha yukarı yaşta (Dişi)	Bir ve daha yukarı yaşta (Erkek)	Her yaşta Toplam
Merkez	4350	60000	8000	72350
Aksöki	14300	26280	200	40780
Alanya	9492	21018	3390	33900
Elmalı	21000	45000	9000	75000
Finike	11000	23000	1000	35000
Gazipaşa	20000	27500	9500	57000
Gündoğmuş	9254	27366	3166	39775
İbradi	5835	8762	2043	16640
Kale	8000	25000	3000	36000
Kaş	40000	31500	3500	75000
Kemer	3018	4252	1640	8910
Korkuteli	32250	64500	10750	107500
Kumluca	9000	13000	1570	23570
Manavgat	26600	57000	11400	95000
Senik	8000	14250	2000	24250
TOPLAM	222099	448417	70159	740675

1970 yılında Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü bünyesinde yetiştirilen ve üretiminden vazgeçilen Akkeçiler halen yörenin yaygın ırkı kıl keçilerinin ıslahı amacı ile kullanılmaktadır. Akkeçiler, tırnak ve vücut yapılarının sürü hayvancılığına uygun olmamaları nedeniyle ancak küçük aile işletmelerinin tarımsal ve diğer atıkları kullanarak aile ekonomilerine katkı sağlamaları için elverişlidirler. Bu tür işletmeler için

Akkeçi ve Malta keçisi melezleri umut vermektedir.

Antalya'da öncelikle bazı aile işletmeleri ile çevre koşulları iyi olan işletmelerin damızlık işletmeler haline dönüştürülmesi, buradan sağlanan uygun genotiplerin kıl keçileri ile melezlenerek göçer sistemden yerleşik düzene geçilmesi, köylerde teke evleri kurulması, erken kesimin teşvik edilmesi ve örgütlenmenin yaygınlaştırılarak orman-keçi sorununa çözüm getirilmesi gerekmektedir. Halen Yeni Zelanda'nın iç piyasada hiç keçi eti tüketmediği halde ihracatçı ülke durumunda olduğu da unutulmamalıdır.

Koyun Yetiştiriciliği ve Islahı

Antalya İli koyun varlığı ilçe bazında tablo 3'de verilmiştir.(3)

Tablo 3. Antalya İli Koyun Varlığı

İlçeler	1 Yaşından Küçük (Dişi ve Erkek) (Kuzu-Toklu)	1 ve daha yukarı yaşta (Dişi)	Bir ve daha yukarı yaşta (Erkek) (Keç ve B.)	Her yaşta Toplam
Merkez	2933	18000	300	21233
Aksöki	150	330	50	530
Alanya	2800	6200	1000	10000
Elmalı	12600	29250	3150	45000
Finike	650	1450	300	2400
Gazipaşa	4800	8800	1800	15400
Gündoğmuş	1470	3900	200	5570
İbradi	1100	3795	700	5595
Kale	1500	2900	800	5200
Kaş	8000	10000	1000	19000
Kemer	67	76	9	152
Korkuteli	26936	62530	6734	96200
Kumluca	2000	2300	350	4650
Manavgat	11200	24800	4000	40000
Senik	3700	8650	650	13000
TOPLAM	79906	182981	21043	283930

Tablo'da görüldüğü gibi koyun yetiştiriciliğinin yoğun olarak yapıldığı

yerler Korkuteli ve Elmalı ilçeleridir. Genel olarak Dağlıç (%80), Akkaraman, Merinos, İvesi ve Acıpayam tipi ile melezleri yetiştirilmektedir. Daha önce Boztepe Tarım İşletmesi'nde yetiştirilen ve doğurganlığı ile tanınan Sakız koyunu yöre çiftçisi tarafından benimsenmemiş ve işletmece Kumkale Tarım İşletmesine (Çanakkale) devredilmiştir.

Son yıllarda yetiştiricinin benimsediği ivesi ırkının sayısı artmaktadır. Acıpayam ırkı ise bir süredir hakim olan kuraklıktan önemli ölçüde etkilenmiştir. Daha çok et üretimi amaçlı düşünülmesi gereken yöre koyuncululuğunda İngiliz etci melezlerinin kullanımı olanaklarının araştırılması gündemdedir.

Antalya ilinde keçi yetiştiriciliğine oranla daha şanslı konumdaki koyun yetiştiriciliğinin örgütlenmesi teşvik edilmelidir. Yeterli ve sürekli bir pazarın bulunduğu Antalya'da yem bitkileri tarımının geliştirilmesi ve çayır meralarının ıslahı zorunlu hale gelmiştir.

Kanatlı Hayvan Yetiştiriciliği ve Islahı

Antalya ilinde 513238 adet kanatlı hayvan vardır(1).Yörenin turizme hizmet vermesi ve hızlı nüfus

artışı nedeniyle Türkiye çapında güçlü olan Köytür ,Mudurnu gibi büyük firmaları bölge pazarına girmiş, dolayısıyla yöredeki işletmelerle önemli bir rekabet ortamı oluşmuştur. 1960 yılına kadar mera,köy ve aile işletmeciliği şeklindeki tavukculuk 1970'li yıllarda sayı ve kapasiteleri artmış endüstriyel işletmeler haline dönüşmüştür. Halen Demirkır ve Ant Tavuk firmaları iki büyük işletme olarak bölgede görülmektedir. Ancak, yumurta fiyatlarındaki istikrarsızlık, yem maliyetlerinin yüksekliği ve pazar içindeki yüksek paya sahip şahısların yanlı tutumları üreticileri zor durumda bırakmaktadır. Bölge yetiştiricisinin bu işten daha çok araçların yararlandığı ve kooperatifin üreticiyi yeterli ölçüde koruyamadığı şeklindeki şikayetlerinin göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

Bölgedeki iki büyük firmadan Demirkır işletmesinde dört adet kümes ve 93580 adet tavuk bulunmakta ve yıllık yumurta verimleri ise 275-285 adet/tavuk'tur(11).

Diğer işletme Ant Tavukta 5 kümes bulunmakta ve yıllık yumurta verimleri 270 adet/tavuk şeklindedir(8). Her iki firmada civcivleri Bursa Has Tavuk firmasından Lohman Brawm ticari adlı hibritler olarak sağlamaktadır. Bunlar yumurta verimi ve kabuk kalitesi yüksek, yaşama gücü yeteneği iyi ve yumurta başına yem tüketimi düşük

hibritlerdir. Her iki firma işletmeden elde ettikleri yumurtalar yanında çevre illerden de yumurta satın alarak pazar kapasitelerini genişletme yoluna gitmektedirler. Örneklerde görüldüğü gibi Antalya ilinde tavukçuluk ıslah çalışmaları yapan kuruluşlar yoktur. İşletmeler yumurta ve civcivleri diğer illerden sağlamaktadırlar. İl genelinde Broiler ve yumurtacı hibritler kullanılmaktadır.

Bölgede diğer kanatlı potansiyelide 1985 yılında Çin'den Kepez Su Ürünleri istasyonuna getirilen pekin ördekleridir. Halen saf yetiştirme ve zaman zaman kan tazeleme yoluyla çoğaltılan popülasyonlardan Türkiye'nin her bölgesine damızlık verilmektedir. Yaklaşık yılda 150-200 yumurta verimine sahip olan bu ördeklerin bölge koşullarına adaptasyonu ve verim özelliklerine ilişkin çalışmalar devam etmektedir. Ziraat Fakültesi'nde yapılan çalışmalarda Pekin ördeklerinin 2.5-3 ay içinde ortalama 4 kg canlı ağırlık kazandıkları saptanmıştır (12).

Türkiye'de ilk kez Antalya'da üretilmeye başlanılan deve kuşlarının etinden, yumurtasından, derisinden ve kemiklerinden yararlanılmaktadır. Deve kuşları 1996 yılında İsrail'den özel çiftliklere getirilmiştir. Örneğin; Mustafa Kaya isimli özel girişimci 60 deve kuşu nu Çeltikçi köyünde kurduğu çiftlikte beslemeye başlamıştır. Yılda 40-50 kez

yumurtlayan (her biri 1.5 kg) ve 70 kg et verimi olan deve kuşlarının yeni bir döviz kaynağı olarak kullanılacağı düşünülmektedir (13).

Üretim ve Pazarlama

Antalya ilinde 310 bin tonu ineklerden, 30 bin tonu keçilerden ve 10 bin tonu koyunlardan olmak üzere toplam 350 bin ton süt üretilmiştir. İldeki 48 mandıra tarafından 63475 ton süt işlenmiş ve 8344 ton beyaz, 1711 ton kaşar peynir, 220 ton tereyağı, 7972 ton ise yoğurt imal edilmiştir. (4)

Ülkemizde kişi başına süt üretimi 188 kg/yıl iken Antalya'da bu miktar 309 kg/yıl'dır. Türkiye'de kişi başına et üretimi 7.39 kg/yıl Antalya'da 7.3 kg/yıl'dır. İldeki kırmızı et üretimi 8312 ton olarak gerçekleşmiştir. Yumurtada ise üretim olarak Türkiye ortalaması 133 adet /yıl iken Antalya'da 54 adet/yıl'dır.

Antalya'da sığırcılığın yoğun olduğu Korkuteli, Elmalı ve Merkez ilçede sütün pazarlamasında fazla bir sorun yoktur. Ancak, diğer ilçelerde işletmelerin küçük oluşu ve dağınıklığı pazarlık gücünü azaltmaktadır. Sütün büyük bir kısmı bölgede bulunan süt fabrikaları ile mandıralara satılmakta, diğer kısmı ise gezici olarak halka satılmaktadır. Koyun ve keçi sütü genel olarak üretildikleri işletmelerde peynir olarak değerlendirilmektedir. Halk

büyük yerleşim merkezlerinde süt ihtiyaçlarını genelde gezici sütçülerden sağlamaktadır.

Et ve yumurta üreticiliğinde ise üreticiden ziyade aracilar geliriden en büyük payı almaktadır. Örgütsüzlük, kooperatifin yeterli ölçüde üreticiyi koruyamamış olması ve pazarlama şartlarının bir türlü oluşturulamaması buna neden olmaktadır.

Yem Bitkileri Yetiştiriciliği ve Islahı

Antalya ili yem bitkileri yetiştiriciliğinin durumu tablo 4'de gösterilmiştir(2).

Tablo 4. Antalya İli Yem Bitkileri Tarımının Durumu

Ürün Adı	Ekliliş (Dekar)	Üretim (Ton)	Verim (Kg)
Yonca	3830	17135	4473
Korunga	1560	4585	2939
Sudan Otu	650	3400	5230
Hayvan Pancarı	100	400	4000
Fiğ (dane)	6900	913	132
Fiğ (ot)	15990	20520	1283
Mısır	5000	18300	3660
TOPLAM	34030	65253	

Tablo'da görüldüğü gibi yem bitkileri tarımı mevcut hayvan varlığıda dikkate alındığında istenilen düzeyde değildir. 3403 hektarlık bir alanda ekim yapılmakta, bu ise toplam tarla arazisinin % 0.8'ini oluşturmaktadır. İl hayvancılığının kaba yem ihtiyacı yaklaşık olarak 500 bin ton sığırcılık, 300 bin ton koyun ve keçi besiciliği için olmak üzere 800 bin ton kadardır.

Sığırcılıkta 350 bin tonluk kısım buğday, arpa v.b. tahıllar ile nohut gibi baklagil samanlarından karşılanmaktadır.

Koyun ve keçilerin ihtiyacı büyük ölçüde meraya dayandırılmıştır. Koyunculukda kış aylarında bir miktar saman veya kuru ot yedirilmesine karşılık; keçi yetiştiriciliği yazın yaylada, kışın sahilde makilik ve çalılık alanlarda yapılmaktadır. Bölgede teke katımı ve doğum mevsiminde elden besleme uygulanmaktadır.

Geleneksel üretim sistemin hakim olduğu ilde sığırcılıkta kaba yem ihtiyacının % 70'i kalitesi düşük metaryaller tarafından karşılanmaktadır. Yem bitkilerinden sağlanan kısım ise % 35 gibi çok küçük bir miktardır. Bu nedenle, ileri tarım sistemlerinin uygulanabildiği, yurt içinde bir kaç ürünün alınabildiği ve belli ölçülerde sulama olanaklarının bulunduğu Antalya ilindeki yem bitkilerinin yetiştiriciliği içler acısı bir durumdadır. Bölgede artık yem bitkilerinin yetiştiriciliğinin özendirilmesi ve yeterli desteğin sağlanması gerekmektedir.

Antalya'da destekleme çalışmaları ışığında çifçiye özel idare bütçesinden 1300 kg korunya, 3250 kg adi fiğ, 600 kg macar fiği, 1300 kg silajlık mısır ve 100 kg hayvan pancarı tohumu; genel bütçeden ise 1800 kg adi fiğ ve 350 kg yonca tohumluğu dağıtılmıştır(2). Bu tür uygulamalar

çiğçinin yem bitkilerine alışması ve durumu değerlendirebilmesi açısından olumlu girişimlerdir. Bunun yanında bölgede yem bitkileri yetiştiriciliği ve çayır-mera alanlarının ıslahı konusunda Ziraat Fakültesi ve Tarım İl Müdürlüğüne projeler yapılmakta; bölge tarımına yararlı olmaya çalışılmaktadır.

Çayır-Mer'aların Durumu ve Islahı

Antalya ilindeki çayır-meraların ilçeler bazındaki miktarı tablo 5'de gösterilmiştir(1).

Tablo 5. Antalya İli Çayır-Mer'a Varlığı

<u>İlçeler</u>	<u>Çayır-Mer'a alanı</u>
Merkez	30440
Akseki	176500
Alanya	98600
Elmalı	240000
Finike	10520
Gazipaşa	114760
Gündoğmuş	64620
İbradı	17200
Kale	500
Kaş	19500
Kemer	-----
Korkuteli	58000
Kumluca	77760
Manavgat	106950
Serik	9300

TOPLAM	1024650

Antalya ilinde genel arazi dağılımı içinde 1.024.650' dekar çayır-mera alanı bulunmaktadır. Dağlık kesimde meralardan yararlanılmakta; sahilde ise tamamen ahır hayvancılığı yapılmaktadır. Çünkü sahil bölgesindeki toprak çok değerlidir. Korkuteli, Elmalı, Akseki ve

Gündoğmuş ilçelerinde meralarda genel olarak küçük baş hayvanlar otlatılmaktadır.

Bölgede hem hayvancılığı ve yem bitkileri tarımını geliştirme hem de çayır-mer'aların ıslahı ve geliştirilmesi amacıyla bazı çalışmalar yürütülmektedir. Bunlardan birkaçı," Yelten Kasabası çayır-mera yem bitkileri ve hayvancılığı geliştirme projesi"; Garipçe Köyü çayır-mera,yem bitkileri ve hayvancılığı geliştirme projesi", "Antalya ilinde bazı tek yıllık baklagil yem bitkilerinin ekim nöbetine girebilme olanakları" adlı çalışmalardır. (7,9,10)

Sonuç olarak bölgenin bir turizm cenneti olması, özellikle yaz aylarında nüfus yoğunluğunun artması bölge için hayvansal ürünlerin pazarlanmasında büyük bir alan yaratmaktadır. Ancak, planlı ve programlı yapılacak tarımsal faaliyetler ile bu büyük pazar değerlendirilebilir. Bu nedenle bölgede bulunan kamu ve özel kuruluşların bölge hayvancılığı ve yem bitkileri tarımını geliştirme, çayır-mera alanlarının korunup ıslah edilmesi yönünde çaba sarfetmeleri gerekmektedir. Bilindiği gibi hayvancılık sektörü ile yem sektörünün birlikte gelişmesi durumunda gerçek bir atılım sağlanabilir.

Bu çalışmada bölgedeki hayvancılığın durumu ve pazar olanakları hakkında bilgiler vererek yem bitkileri tarımı ve

çayır-meraların durumunu gözler önüne sermek, dolayısıyla bu konularda çalışacak kişi ve kurumlar arışık tutabilmek amaçlanmıştır.

Kaynaklar

1. ANONİM, Tarım İl Müdürlüğü Çalışma Raporu, Antalya, 1995.
2. ANONİM, Çayır-Mera Yem Bitkileri ve Hayvancılığı Geliştirme Projesi. Antalya İli Bilgi Formu. Tarım İl Müdürlüğü . Antalya, 1996
3. ANONİM, Tarım İl Müdürlüğü Proje İstatistik Şube Müdürlüğü Verileri. Antalya, 1996.
4. ANONİM, Tarım İl Müdürlüğü Kontrol Şube Müdürlüğü Verileri Antalya 1995.
5. ANONİM, Tarım İstatistikleri Özeti DİE, Ankara 1995.
6. AYBAR, Z . , Antalya İli Sığırcılığını Geliştirme Projesi . Tarım İl Müdürlüğü . Antalya . 1997
7. ÇAKMAKÇI S. , ÇEÇEN,S., Antalya İlinde Bazı Tek Yıllık Baklagil Yem Bitkilerinin Ekim Nöbetine Girebilme Olanakları . Doğa Dergisi , 1997 .
8. FİLİZ, M. , Ant Tavuk . (kişisel görüşme) 1997 .
9. KARA, M. Ş. , Yelten Kasaba'sı Çayır-mera Yem Bitkileri ve Hayvancılığı Geliştirme Projesi. Tarım İl Müdürlüğü. Antalya.1996 .
10. KARA, M. Ş., Garipçe Köy' ü Çayır-mera Yem Bitkileri ve Hayvancılığını

Geliştirme Projesi. Tarım İl Müdürlüğü. Antalya. 1996

11. KURNAZ, Ö., Demirkır Tarım Ürünleri İşletmesi. (Kişisel görüşme) . 1997 .

12. MUTAF S., TIĞLI, R, KUMLU S., YARGICI M.Ş, GÜREL F., ERTÜRK M., BALCIOĞLU S., EFENDİ, Y., Batı Akdeniz Bölgesi Hayvancılığı. Batı Akdeniz Bölgesi 1. Tarım Kongresi, 1992.

13. SÖNMEZ H., Akşam Gazetesi 20 . 01. 1997 Tarihli Haber

TEPE F., SEFEROĞLU M., UZUN, Ş., Batı Akdeniz Bölgesi Hayvancılığının Durumu. Batı Akdeniz Bölgesi 1. Hayvancılık Semineri 26-28 . Kasım. Antalya , 1986.